

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS NEGALIOS PAGRINDU VŠĮ VILNIAUS UNIVERSITETO LIGONINĖS SANTAROS KLINIKOMS TEIKIANT PASLAUGAS TYRIMO

2026 m.

Nr. (26)SP-

Vilnius

Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – ir Tarnyba) 2026 m. kovo 17 d. gautas pareiškėjų (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini) (toliau – Pareiškėjai) skundas dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninei Santaros klinikoms (toliau – Klinikos) teikiant paslaugas.

Pareiškėjai skunde nurodė, kad augina nepilnametį sūnų (duomenys neskelbtini) (toliau – nepilnametis vaikas), turintį sunkią negalią ir dėl kojos lūžio negalintį savarankiškai judėti. Skunde nurodoma, kad 2026 m. kovo 10 d. nepilnamečiam vaikui buvo paskirtas vizitas Vaikų konsultacinėje poliklinikoje, esančioje Santariškių g. 7, Vilniuje. Pareiškėjai kartu su nepilnamečiu vaiku į Vaikų konsultacijų polikliniką atvyko automobiliu, kuriame gerai matomoje vietoje po priekiniu stiklu buvo padėta galiojanti asmens su negalia automobilio statymo kortelė. Privažiavus prie pakeliamo užtvaro, jis neatsidarė. Teritorijoje ir prie įvažiavimo buvo matomi asmenų su negalia automobilių statymą bei jų patekimą numatantys ženklai, taip pat papildomas užrašas, kad leidžiama įvažiuoti ir asmenims su negalia. Užtvarui nepasikėlus, Pareiškėjas priėjo prie budėtojo, parodė asmens su negalia automobilio statymo kortelę ir paaiškino, kad atvyko į suplanuotą gydytojo vizitą dėl kojos lūžio. Taip pat Pareiškėjas paaiškino, kad nepilnametis vaikas turi sunkią negalią, jo koja lūžusi, jis negali judėti savarankiškai, sveria daugiau kaip 60 kg ir negali būti saugiai išlaipintas toli nuo įėjimo. Budėtojas atsisakė Pareiškėjus įleisti į teritoriją ir nurodė, kad automobiliui vietos nėra. Pareiškėjui paprašius leisti bent trumpam privažiuoti prie įėjimo į Klinikas, kad būtų galima saugiai perkelti nepilnametį vaiką į vežimėlį, budėtojas atsisakė įleisti ir nurodė, kad ten gali įvažiuoti tik greitosios medicinos pagalbos automobilis. Budėtoju atsisakius įleisti Pareiškėjus į Vaikų konsultacijų poliklinikos teritoriją, Pareiškėjas atgabeno vežimėlį. Nepilnametis vaikas buvo išlaipinamas ir perkeliamas į vežimėlį važiuojamojoje kelio dalyje, įkalnėje, esant kitų automobilių eismui ir susidarius spūsčiai. Perkeliant

nepilnametį vaiką į vežimėlį, vežimėlis išsprūdo ir nuriedėjo apie 6 m nuokalne, atsitrenkė į stovėjusį automobilį. Nepilnametis vaikas nuo užtvaro buvo nuvežtas vežimėliu iki gydymo įstaigos įėjimo. Vėliau budėtojas pakėlė užvarą, kad įleistų kitą automobilį. Pasinaudoję tuo momentu, Pareiškėjai įvažiavo į Vaikų konsultacijų poliklinikos teritoriją. Įvažiavus paaiškėjo, kad asmenims su negalia skirta vieta buvo laisva.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė 2026 m. kovo 24 d. raštu Nr. (26)SN-93)S-149 kreipėsi į VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikas, prašydama atsakyti į klausimus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

2026 m. balandžio 10 d. Tarnyboje gautas Klinikų atsakymas į lygių galimybių kontrolierės raštą. Savo paaiškinimuose Klinikos nurodė, kad 2023 m. lapkričio 24 d. yra sudariusios paslaugų sutartį Nr. CPO274266/23-C-3505 (toliau – Sutartis) dėl apsaugos paslaugų teikimo su UAB „Baltic Security Group“ (toliau – BSG), kuri subtiekiu pasitelkė UAB „Baltic Legion“. Sutarties 1 priedo „Paslaugos. Duomenys apie Objektą (-us) ir kiti Užsakymo duomenys“ lentelėje Objektas Nr. 6 (toliau – Lentelė) nurodyta, kad BSG vykdo Santariškių g. 7, Vilniuje, apsaugą, įskaitant transporto priemonių įvažiavimo į Klinikų teritoriją (ir išvažiavimo iš jos) kontrolę bei jų saugumą parkavimo aikštelėse visą parą. Lentelės 8.4 papunktyje numatyta, kad BSG turi užtikrinti leidimų režimo kontrolę (įėjimo / įvažiavimo ir išėjimo / išvažiavimo kontrolę, buvimo Objekte kontrolę) ir vykdyti kitas funkcijas, susijusias su apsaugos paslaugų teikimu ir nustatytas Klinikų ir BSG suderintoje ir pasirašytoje apsaugos darbuotojo instrukcijoje.

Vykdydamos Sutarties nuostatas, Klinikos ir BSG pasirašė „Apsaugos paslaugų vykdymo bei įgyvendinimo VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikose tvarką“ (toliau – Instrukcija), kuria buvo nustatyti reikalavimai BSG ir jo subtiekiu „Baltic Legion“ apsaugos darbuotojams, apibrėžtos BSG ir jo subtiekiu „Baltic Legion“ apsaugos darbuotojų teisės ir pareigos, išvardinti saugomi objektai ir jų saugojimo tvarka, išvardinti specialiųjų priemonių panaudojimo atvejai ir t. t. Prie Instrukcijos buvo pridėta ir Tvarka. Instrukcijos 9.2 papunktyje nurodyta, kad apsaugos darbuotojas, vykdydamas saugomo objekto apsaugą, privalo vykdyti saugomo Objekto vidaus tvarkos taisyklėse nustatytą

asmenų įėjimo / išėjimo ir transporto priemonių įvažiavimo / išvažiavimo į / iš saugomą (-o) Objektą (-o) tvarką.

Transporto priemonių įvažiavimą, išvažiavimą ir statymą Klinikų teritorijoje reglamentuoja Klinikų generalinio direktoriaus 2020 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. V-140 „Dėl procedūros „Transporto priemonių įvažiavimo (išvažiavimo) ir parkavimo VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų teritorijoje Santariškių g. 21, Santariškių g. 4, Santariškių g. 7 ir Santariškių g. 14, Vilniuje tvarka“ (toliau – Tvarka). Tvarkos 3.2 papunktyje numatyta, kad teisę įvažiuoti į Klinikų teritoriją turi asmenų su negalia ženklu pažymėtose vietose statomos transporto priemonės, turinčios skiriamąjį ženklą „Asmuo su negalia“ ir vairuojamos asmenų, turinčių tam leidimą (asmens su negalia pažymėjimą privaloma parodyti apsaugos darbuotojui) arba juos vežančių asmenų (apsaugos darbuotojui turi būti parodytas asmens su negalia pažymėjimas ir asmens su negalia automobilio statymo kortelė).

Incidento metu dirbęs BSG subtiekęs „Baltic Legion“ apsaugos darbuotojas (toliau – Apsaugos darbuotojas) 2026 m. kovo 11 d. buvo pasirašytinai supažindintas su Instrukcija ir jos priedu – Tvarka. 2026 m. kovo 12 d. pasiaiškiniame Apsaugos darbuotojas dėl įvykusio incidento paaiškino: „2026 m. kovo 10 d. budėjau apsaugos poste Santariškių g. 7 prie šlagbaumo. Tą dieną kaip įprasta buvo labai didelis automobilių srautas. Atvažiavo lankytoja su vaiku, kaip pati teigė į planinę konsultaciją, norėjo įvažiuoti į teritoriją. Tuo metu buvo labai didelis lankytojų srautas, todėl lankytojai teko palaukti keletą minučių, negalėjau sureaguoti iš karto. Moteris pradėjo ginčą, teigė esanti su neįgaliu vaiku ir kad jai yra vietų. Įvertinęs, kad tai ne skubios pagalbos atvejis, pasiūliau padėti neįgaliųjų vežimėliu nuvežti vaiką. Tačiau moteris buvo agresyviai nusiteikusi, be leidimo fotografavo ir filmavo. Supratęs, kad moteris manęs negirdi, daviau jai apsaugos darbų vadovo kontaktinį numerį, kuriuo ji skambino iš savo telefono. Apsaugos darbų vadovui telefonu pasakė, kad jos neįleidžia į teritoriją ir perdavė man ragelį, apsaugos darbų vadovui paaiškinau situaciją, po ko jis man liepė lankytoją įleisti. Paprašė perduoti telefoną moteriai, tačiau pastaroji nutraukė pokalbį. Kad išvengti konfliktų nedariau moteriai pastabų. Toliau tęsiau savo darbą poste. Šią situaciją taip pat matė ir apsaugos vyresnysis, kuris tuo metu buvo šalia. Labai gailiuosi ir atsiprašau dėl įvykusios situacijos.“

Klinikos paaiškinimuose nurodė, kad Pareiškėjai turėjo teisę įvažiuoti į Klinikų teritoriją nedelsiant, nepriklausomai nuo stovėjimo aikštelės užimtumo. Apsaugos darbuotojas, vykdydamas savo darbo funkcijas, visapusiškai neįsigilino į esamą situaciją, dėl to 2026 m. kovo 19 d. buvo įspėtas, jog pakartotinai per 12 mėnesių pažeidus darbo drausmę darbo sutartis su juo bus nutraukta už pakartotinį darbo pareigų pažeidimą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

tyrimo metu buvo vertinama, ar Pareiškėjų nepilnametis vaikas nepatyrė diskriminacijos negalios pagrindu, kai Pareiškėjų automobilis nebuvo įleistas į Klinikų teritoriją. Tyrimu siekiama nustatyti, ar tokiais veiksmais Klinikos nepažeidė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatų.

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių konvencijos¹ (toliau – Konvencija) 5 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, jog valstybės, šios Konvencijos šalys, pripažįsta, kad prieš įstatymą visi asmenys lygūs ir lygūs pagal įstatymą, taip pat turi teisę į lygiavertę įstatymo apsaugą ir teisę vienodai naudotis įstatymo teikiamomis galimybėmis be jokio diskriminavimo. Valstybės, šios Konvencijos šalys, draudžia bet kokį diskriminavimą dėl negalios ir garantuoja asmenims su negalia vienodą ir veiksmingą teisinę apsaugą nuo diskriminavimo dėl bet kokios priežasties (Konvencijos 5 straipsnio 2 dalis). Konvencijos 9 straipsnyje „Prieinamumas“ įtvirtinta pareiga valstybėms, šios Konvencijos šalims, siekti, kad asmenys su negalia galėtų gyventi savarankiškai ir visapusiškai dalyvauti visose gyvenimo srityse, imtis atitinkamų priemonių, užtikrinant asmenims su negalia lygiai su kitais asmenimis fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumą tiek miesto, tiek kaimo vietovėse. Šios priemonės, kurios apima prieinamumo kliūčių ir trukdžių nustatymą ir pašalinimą, *inter alia* taikomos keliams. Be to, pagal Konvencijos 30 straipsnį, valstybės, šios Konvencijos šalys, privalo imtis visų atitinkamų priemonių, kad užtikrintų, kad asmenys su negalia turėtų galimybę patekti į kultūros renginių ar paslaugų vietas (1 dalies c punktas).

Jungtinių Tautų asmenų su negalia teisių komitetas 2014 m. gegužės 22 d. Konvencijos 9 straipsnio „Prieinamumas“ Bendrojoje pastaboje Nr. 2 (toliau – Pastaba) nurodė, jog prieinamumas yra asmenų su negalia gyvenimo savarankiškai ir visapusiško bei lygiateisio dalyvavimo visuomenės gyvenime prielaida. Be fizinės aplinkos, transporto, informacijos ir ryšių, įskaitant informacijos ir ryšių technologijų bei sistemų, taip pat kitų visuomenei prieinamų objektų ar teikiamų paslaugų prieinamumo asmenys su negalia neturės lygių galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime (Pastabos 1

¹ 2024 m. rugsėjo 27 d. autentiškas vertimas (Vyriausybės kanceliarijos posėdžių skyrius), <https://socmin.lrv.lt/public/canonical/1724900267/3014/JT+asmen%C5%B3+su+negalia+teisi%C5%B3+konvencija.LT.2024.08.27.pdf>

straipsnis). Svarbu, kad prieinamumo klausimas būtų sprendžiamas visais aspektais, apimant fizinę aplinką, transportą, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas. Subjektų, valdančių pastatus, transporto infrastruktūrą, transporto priemones, informaciją ir ryšius, taip pat paslaugas, juridinio asmens statusas ir viešasis ar privatus pobūdis nebeakcentuojami. Visuomenei tiekiamos prekės, produktai ir teikiamos paslaugos turi būti prieinamos visiems, neatsižvelgiant į tai, ar juos / jas valdo ir (arba) teikia / teikia valstybės institucija, ar privati įmonė. Asmenys su negalia turėtų turėti vienodas galimybes naudotis visomis visuomenei tiekiamomis prekėmis, produktais ir teikiamomis paslaugomis taip, kad būtų užtikrintos veiksmingos bei vienodos galimybės ir gerbiamas jų orumas. Toks požiūris kyla iš draudimo diskriminuoti; prieinamumo galimybių neužtikrinimas turėtų būti laikomas diskriminacija, nesvarbu, ar kaltininkas yra viešasis, ar privatus subjektas. Prieinamumas turėtų būti užtikrintas visiems asmenims su negalia, nepaisant negalios pobūdžio, neišskiriant jų jokiais pagrindais – rasės, odos spalvos, lyties, kalbos, religijos, politinių ar kitų įsitikinimų, nacionalinės ar socialinės kilmės, turto, gimimo ar kitokios padėties, teisinės ar socialinės padėties, ar amžiaus. Sprendžiant prieinamumo klausimą reikėtų ypač atsižvelgti į asmenų su negalia lyties ir amžiaus aspektus (Pastabos 13 straipsnis).

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis asmenų lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs; žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų. Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (be kitų, Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d., 2019 m. sausio 11 d., 2023 m. spalio 4 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuris draudžia diskriminaciją šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių

įstatyme. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalį, diskriminacija – tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Tiesioginė diskriminacija Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama kaip elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 5 dalį, netiesioginė diskriminacija – veikimas ar neveikimas, teisės norma ar vertinimo kriterijus, akivaizdžiai neutrali sąlyga ar praktika, kurie formaliai yra vienodi, bet juos įgyvendinant ar pritaikant atsiranda ar gali atsirasti faktinis naudojimosi teisėmis apribojimas arba privilegijų, pirmenybės ar pranašumo teikimas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu, nebent šį veikimą ar neveikimą, teisės normą ar vertinimo kriterijų, sąlygą ar praktiką pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Sąlygų nesudarymas negalią turintiems asmenims gauti paslaugas galėtų būti laikomas netiesiogine diskriminacija negalios pagrindu.

Pagal Lygių galimybių įstatyme įtvirtintą diskriminacijos sąvoką, tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, siekiama nustatyti, ar tam tikras elgesys, teisės norma, praktika galėtų tam tikrą asmenį dėl tam tikro asmens tapatybės požymio (aptariamam atveju – dėl negalios) priversti atsidurti mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo, neturintis šio požymio.

Lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad, įgyvendindamas lygias galimybes, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, nepaisydamas lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos, privalo visiems vartotojams sudaryti vienodas sąlygas gauti tokius pačius gaminius, prekes ir paslaugas, įskaitant aprūpinimą būstu, ir taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ir garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas.

Tyrimas pradėtas gavus Pareiškėjų skundą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu. Pareiškėjai nurodė, kad jie su nepilnamečiu vaiku be pagrindo nebuvo įleisti į Klinikų teritoriją.

Tyrimo metu iš e. sveikatos duomenų buvo nustatyta, kad nepilnamečias vaikas 2026 m. kovo 10 d. 10.16 val. lankėsi Klinikose. Klinikų stacionaro epikrizėje nurodyta, kad nepilnamečiam vaikui nustatytas blaudikaulio apatinės dalies lūžis. Pareiškėjų pateiktas asmens su negalia pažymėjimas patvirtina, kad nepilnamečiam vaikui iki 2030 m. gegužės 31 d. nustatyta sunki negalia. Pareiškėjai taip pat pateikė asmens su negalia automobilio statymo kortelę Nr. (duomenys neskelbtini), galiojančią iki 2030 m. gegužės 31 d.

Iš Pareiškėjų pateiktos nuotraukos matyti, kad ant pakeliamo užtvaro, ribojančio įvažiavimą į Vaikų konsultacijų polikliniką, nurodyta, jog į teritoriją, esančią Santariškių g. 7, Vilniuje, leidžiama įvažiuoti ir asmenims su negalia. Kaip savo paaiškinimuose nurodė Klinikos, į šią teritoriją leidžiama įvažiuoti transporto priemonėms, pažymėtoms skiriamuoju ženklu „Asmuo su negalia“, taip pat asmenims, vežantiems asmenis su negalia, kai apsaugos darbuotojui pateikiamas asmens su negalia pažymėjimas ir asmens su negalia automobilio statymo kortelė.

Kaip nustatyta iš pirmiau išdėstytų aplinkybių, Pareiškėjai turėjo galiojantį asmens su negalia pažymėjimą bei galiojančią asmens su negalia automobilio statymo kortelę. Tyrimo metu nenustatyta, kad Pareiškėjai incidento metu reikalingų dokumentų neturėjo. Atsižvelgiant į tai, darytina pagrįsta išvada, kad Pareiškėjai turėjo būti įleisti į teritoriją, esančią Santariškių g. 7, Vilniuje, tačiau įleisti nebuvo. Tokios aplinkybės leidžia konstatuoti, kad Klinikos neužtikrino Pareiškėjų ir jų nepilnamečio vaiko, turinčio negalią, teisės patekti į teritoriją.

Remiantis tyrimo metu nustatytais duomenimis, konstatuotina, kad Klinikos, teikdamos paslaugas, netinkamai vykdė Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 1 punkte įtvirtintą pareigą užtikrinti visiems vartotojams vienodas sąlygas gauti paslaugas, nepaisant, *inter alia*, negalios.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 16 straipsniu, 17 straipsniu, 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu, 30 straipsnio 3 dalimi,

lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Įspėti VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikas dėl padaryto lygių galimybių pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėjus, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikas.

Sprendimas per 1 (vieną) mėnesį nuo jo gavimo dienos gali būti skundžiamas Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka arba Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme nustatyta tvarka.

Lygių galimybių kontrolierė

Birutė Sabatauskaitė